

اثرات اقتصادی کرونا آنقدر هم فاجعه نبود

وضع فوتبال بد نیست

گزارش

ریچارد هال

آیا شما طرح پیشنهادی برای ورزشگاه جدید ناپولی را دیده‌اید؟ بازسازی بولونیا را چطور؟ یا پروژه استادیوم دلا روما که یک دهه است حرفش را می‌زند؟ برای هواداران سری A، این طرح‌ها منبع سردرگمی است چون خیلی‌ها خوب می‌دانند بوروکراسی موجود مانع از پیشرفت و حتی راه انداختن هر پروژه‌ای می‌شود تا آنجا که هر کدام خودشان را از این بندها برهانند، در مظان اتهام قرار می‌گیرند همانطور که ورزشگاه سن نیکولا در باری به یک دردسر بزرگ تبدیل شد. با همه اینها اوضاع در حال تغییر است و شاید به زودی چشم‌انداز فوتبال ایتالیا برای همیشه متحول شود.

شرایط فعلی استادیوم‌ها واقعاً نگران‌کننده است. اگر امثال یوونتوس و اودینزه را استثنا کنید، بیشتر تیم‌ها استادیوم‌هایی دارند که برای جام جهانی ۱۹۹۰ ایتالیا دستی به سر و روی‌شان کشیده شده است. آرتمیو فرانکی فیورنتینا یا رناتو دلارای بولونیا را در نظر بگیرید. هر دو استادیوم‌های زیبایی هستند که از این نظر در میان استادیوم‌های معروف اروپا شاخص به شمار می‌آیند. مشکل این است که در آنها فروشگاه باشگاه وجود ندارد، امکانات و تسهیلات ناقص و ناکافی است، وای‌فای که قرار است برای رسانه‌ها به کار گرفته شود، وحشتناک است و تجربه جالبی را برای هواداران رقم نمی‌زند. بعضی‌ها هم مثل سن پائولو در ناپل ترک‌های بزرگ روی دیوارها دارد و هر وقت باران بیاید، آب به اتاق رسانه‌ها می‌افتد.

این را با آرسنال در انگلیس مقایسه کنید. آنها یک استادیوم مدرن دارند که برای ایجاد یک تجربه فوق‌العاده برای هواداران ساخته شده. آنها به دنبال فروش بلیت به خارج از کشور هستند بنابراین میهمان ایده‌آل آنها کسانی نیستند که بلیت فصل تیم را نتهیه می‌کنند بلکه آنهاهایی هستند که یک بار می‌آیند، نوشیدنی و غذا می‌خرند و در فروشگاه باشگاه پول زیادی خرج می‌کنند. این هوادار ولخرجی می‌کند چون می‌خواهد نهایت بهره را از سفرش ببرد. این هوادار همه چیز دارد. حواس‌تان باشد نگفتم جو، چون شمانمی‌توانید بابت جو پولی دریافت کنید.

این یعنی باشگاه‌های ایتالیایی فرصتی عالی برای به حداکثر رساندن درآمد خود را از دست می‌دهند. خب چرا خیلی ساده این استادیوم‌ها را آپگرید نمی‌کنند؟ قطعاً می‌توانند اما آیا در مدلی شبیه به بوندس‌لیگا جای خاصی برای اولتراها، خانواده‌ها و گروه‌های هواداری در نظر گرفته می‌شود؟ اشتباه است. سال‌ها است که این بحث دو طیف دارد. بیشتر باشگاه‌ها مالک استادیوم‌های خود نیستند و اجاره می‌دهند، خب پس چه کسی سرمایه‌گذاری می‌کند، مقامات محلی یا باشگاه؟ ثانیاً، قوانین در مورد ساختمان‌هایی با ورزش و اهمیت معماری به نحوی است که عملاً هر پروژه بازسازی را از کار می‌اندازد. نیاز به تغییر وجود داشت و گویا حالا این اتفاق در شرف وقوع است. دولت به اهمیت اقتصادی فوتبال پی برده است. اقتصاد ایتالیا به خاطر شیوع ویروس کرونا به شدت آسیب دید، باید از نو شروع کنند و فوتبال حوزه‌ای است که اهمیتش را تشخیص داده‌اند.

تمرکزشان را روی استادیوم‌ها گذاشته‌اند و یکجی را در نظر گرفته‌اند که نامش را «طرح شوکه‌کننده» گذاشته‌اند. نخست وزیر سابق ایتالیا، ماتئو رنتزی از برداشتن محدودیت‌ها حمایت کرد تا باشگاه‌ها بتوانند ورزشگاه جدید بسازند یا حداقل استادیوم خود را بازسازی کنند. طرف چند روز آینده این طرح با عنوان «راهگشای استادیوم» در سنا به رأی گذاشته می‌شود. اگر رأی بیاورد، یک تحول عظیم در انتظار استادیوم‌های ایتالیا است چه باشگاه‌ها تصمیم به ساخت استادیوم جدید بگیرند یا مثل فیورنتینا بازسازی کنند. هر کسی که درباره موفقیت استادیوم جدید شک دارد، به یوونتوس نگاه کند. استادیوم مدرن نه تنها درآمد را افزایش می‌دهد بلکه به جذب بازیکنان بهتر کمک می‌کند چون هر بازیکنی که می‌خواهد به یک شهر ایتالیایی بیاید، امکانات مدرن برایش اهمیت دارد. این تغییر، صندلی‌ها را ریم‌می‌کند و به چرخه حیات تداوم می‌بخشد. فقط کافی است به افزایش قیمت سهام یوونتوس در سال‌های اخیر توجه کنید. اثر فوری داشتن استادیوم‌های مدرن افزایش حق پخش تلویزیونی است، دوربین‌ها می‌خواهند ورزشگاه و صندلی‌های پرش را نشان دهند. با افزایش درآمد از این طریق بازیکنان بهتری جذب می‌شوند. ایتالیا همین الان هم جذاب است، خاطرات جام ۹۰ و موفقیت تیم‌های ایتالیایی در دهه ۹۰ برای خیلی‌ها هیجان‌انگیز است. اگر ایتالیا استادیوم‌هایی شبیه بوندس‌لیگا داشته باشد، دوباره به موضع قدرت برمی‌گردد. این اتفاق یک شبه رخ نمی‌دهد اما وقتی عملی شود، عشق همیشگی زنده می‌شود.

منبع: فوتبال ایتالیا

حالا دوباره به آن آمار ابتدایی برگردیم. ما درباره کاهش ۹/۸ درصدی درآمد در طول دو سال حرف زدیم و این بر اساس فرضیات منفی‌گرایانه و محافظه‌کارانه بود. می‌تواند کمتر از این باشد یا بیشتر. در هر صورت ضرر آن هیچ شباهتی ندارد به آسیب‌های اقتصادی جدی که به صنایع دیگر وارد شد.

به فوتبال کمک شد از آن جهت که توانست به بیشتر کشورهای اروپایی برگردد و آنها توانستند لیگ‌شان را در فصل ۲۰۲۰-۲۰۱۹ به پایان برسانند. تصمیم یوفا برای لغو موقت «قانون بازی جوانمردانه مالی یوفا (FFP) در اثر شیوع کرونا نیز به کاهش فشار روی باشگاه‌ها کمک کرد و مشوق سرمایه‌گذاری بیشتر شد. با وجود تمام انتقاداتی که در این سال‌ها به FFP وارد شده است، به خاطر اجرای آن از سال ۲۰۱۳، فوتبال اروپا از ضرر ۲ میلیارد یورویی به سوددهی در دو سال گذشته رسیده است. به عبارت دیگر، فوتبال یک تجارت واقعی قابل سرمایه‌گذاری شده و به نقطه‌ای از استحکام رسیده که حتی در برابر چنین شیوع جهانگیری می‌تواند مقاومت کند اما قبل از هر چیز تفاوت اصلی در خود فوتبال است و اشتیاقی که هواداران نسبت به آن دارند.

آنیلی از این صحبت کرد که چطور شیوع کرونا «ترک‌های عمیق» روی فوتبال اروپا ایجاد کرده و این بدون شک درست است اما با وجود این ترک‌ها همچنان زنده است و فعال و با وجود همه نگرانی‌های بدبینانه همه چیزش درست می‌شود. سؤالی که می‌ماند این است که در بلندمدت چه می‌شود، یعنی بعد از ۲۰۲۴ که توافقات در مورد تقویم بین‌المللی منقضی می‌شود. اگر تغییر ساختار بنیادی صورت بگیرد – مثلاً پیدا شدن سوپرلیگ‌ها، لیگ قهرمانان کاملاً تغییر شکل یافته یا رقابت‌های چند کشوری منطقه‌ای – چه می‌شود. در این صنعت، آنچه دقیقاً رخ می‌دهد باید تا بهار ۲۰۲۲ صیقل بخورد چون همانطور که آنیلی می‌گوید این آخرین تاریخی است که شما می‌توانید به بازار بروید تا فرمت دلخواه‌تان را به اسپانسر ها و تبلیغ‌کنندگان بفروشید.

تا آن موقع ۱۸ ماه مانده. سناریوهای افراط‌گرایانه مانند برگزاری لیگ قهرمانان به صورت لیگ رفت و برگشت که آخر هفته‌ها برگزار شود، ایجاد یک لیگ جهانی زیر نظر فیفا، یک سوپرلیگ برای تیم‌های بزرگ با جایگاهی تضمین شده برای‌شان زمان بیشتری نیاز دارد تا معاییش برطرف شود.

بنابراین در حالی که ورزش و به طور کلی جهان تا آن موقع احتمالاً با این ویروس مقابله لازم را کرده اما به هیچ‌وجه معلوم نیست تمایل به تغییرات رادیکال – از آنها که تنها فاصله میان تیم‌های بزرگ و بقیه را بیشتر می‌کند – تا آن موقع وجود داشته باشد. این هم می‌تواند یکی از نتایج مثبت شیوع ویروس کرونا باشد.

آسیب رساند. بیشتر لیگ‌ها مجبور شدند در قرارداد حق پخش با کمپانی‌های رسانه‌ای تجدیدنظر کنند. لیگ برتر ۳۶۰ میلیون یورو را پس داد، بوندس‌لیگا ۲۰۰ میلیون و یوفا حدود ۵۷۵ میلیون یورو.

آندره‌آ آنیلی رئیس یوونتوس و ECA گفت: «ما در موقعیتی نبودیم که بتوانیم به تعهدات مان به اسپانسر ها وپخش‌کننده‌ها عمل کنیم.» درباره هر دو، اسپانسر ها و پخش‌کننده‌ها نگرانی‌های بیشتری وجود دارد. از آنجا که هسته مرکزی تجارت آنها به خاطر سقوط اقتصادی جهان آسیب دیده، آنها فقط به تجدیدنظر در قراردادها راضی نمی‌شوند و شاید قرارداد های کوچکتری پیشنهاد کنند.

بعد مسأله نقدینگی پیش می‌آید. داشتن پول نقد در دست برای انجام پرداخت‌ها و تجارت به طور کامل متفاوت است با داشتن تراز مالی مثبت یا حتی منفی. بر

اتحادیه باشگاه‌های اروپا پیش‌بینی کرده، درآمد‌ها ۴ میلیارد دلار کمتر می‌شود اما این در میان ۲۰ لیگ اول اروپا و نه پنج لیگ تقسیم می‌شود و البته در طول ۲ فصل

اساس تحقیقات، با وجود ثبت سود مالی ۲۰۰ میلیون یورویی در سه فصل گذشته، سرمایه در گردش حتی در باشگاهی مثل لیورپول که در زمین فوتبال به شدت موفق بوده، محدود بوده. (برای آنها اوضاع قوز بالا قوز است چون با آسیب‌های اقتصادی جهانی نمی‌توانند بعد از بردن لیگ برتر و لیگ قهرمانان به طور کامل روی رشد درآمد برنده‌ها حساب کنند.)

همه باشگاه‌ها اینطور نیستند. بعضی‌ها مالکانی دارند که می‌توانند مستقیماً سرمایه‌گذاری کنند یا وام بگیرند تا مسأله را حل کنند اما مشکل خیلی واقعی است و در بازار نقل و انتقالات احساس شد. شاید به نظر چندان مهم نیاید چون وقتی در نهایت بازیکنان خرید و فروش می‌شوند، بیشتر پول «در سیستم می‌ماند» چون از یک باشگاه به باشگاه دیگر می‌رود اما در حقیقت از نظر حسابداری، «تجارت بازیکنان» بی‌نهایت برای خیلی باشگاه‌ها مهم است. بنابراین اگر چه تخمین قبلی کاهش ۱۰ میلیارد یورو از ارزش بازیکنان کمی اغراق شده به نظر می‌رسد اما تردیدی نیست که فعالیت کمتر، ضرر قابل توجهی به باشگاه‌ها وارد می‌کند.

یادداشت

گابریله مارکوتی

یادتان می‌آید، کمتر از شش ماه قبل درباره آینده فوتبال چه پیش‌بینی‌های آخرالزمانی می‌شد. لیگ‌ها تعطیل شده بودند و اصلاً معلوم نبود کی دوباره از سر گرفته شوند؛ تحقیقات نشان می‌داد پنج لیگ ممتاز اروپا بیش از چهار میلیارد یورو ضرر می‌کنند و بیش از ۱۰ میلیارد یورو از ارزش بازیکنان کم می‌شود، گفته بودند آسمان روی سر فوتبال خراب می‌شود.

حالا شهریور است و ما تصویر روشن‌تری داریم. اگر چه هنوز اصلاً خوب نیست و ابهامات زیادی وجود دارد اما اوضاع آنطور که تصور می‌شد، خراب نیست. بله، اثرات موضعی جدی است اما می‌توانست خیلی بدتر از این باشد اما دلیل بدتر نشدن، تلاش‌هایی است که برای ادامه لیگ‌های داخلی و لیگ قهرمانان صورت گرفت و اینکه توانستند بدون عواقب وحشتناک کار را به آخر برسانند (بزنیم به تخته).

گزارش ماه گذشته اتحادیه باشگاه‌های اروپا (ECA) پیش‌بینی کرد درآمد‌ها ۴ میلیارد دلار کمتر شده باشد اما این در میان ۲۰ لیگ اول اروپا و نه پنج لیگ تقسیم می‌شود و البته در طول فصل ۲۰۲۱-۲۰۲۰ و ۲۰۲۰-۲۰۱۹.

چهار میلیارد زیاد به نظر می‌رسد و قطعاً هست اما اگر همه جوانب را در نظر بگیریم، چندان زیاد نیست در واقع بر اساس آمار ECA قرار بوده در این دو فصل، در دنیای بدون کووید ۱۹، درآمد‌ها ۱/۴۵ میلیارد یورو باشد اما حالا ۱/۴۱ میلیارد یورو است. این کاهش ۹/۸ درصدی مسلماً خوب نیست و تبعات منفی دارد اما آنطور که شاید فکر کنید، فاجعه‌بار نیست. درآمد پیش‌بینی شده برای فصل پیش‌رو، قرار است ۷/۲۰ میلیارد یورو باشد که تقریباً مشابه فصل ۲۰۱۸-۲۰۱۷ است. بنابراین ما در جایی هستیم که کمی بیشتر از دو سال قبل بودیم. علاوه بر آن، پیش‌بینی ECA بر اساس فرض حضور ۵۰ درصدی هواداران در ورزشگاه‌ها در فصل پیش‌رو است. این پیش‌بینی چندان دقیق نیست اما تقصیر آنها نیست؛ شیوع کرونا و واکنش دولت‌ها به آن کاملاً غیر قابل پیش‌بینی است.

با این وجود، برخی لیگ‌ها مثل سوئیس برنامه دارند در آینده نزدیک ورزشگاه‌ها را با دو سوم ظرفیت فعالیت کنند. در لیگ برتر، هواداران از اواسط مهر به صورت محدود در ورزشگاه‌ها حاضر می‌شوند و علاوه بر آن امکان کشف واکسن در سال جدید نیز وجود دارد. حضور هواداران درآمد خالص نیست اما تأثیر زیادی دارد. آمدن آنها روی اسپانسرشیپ استادیوم، میزبانی و تجارت که همه برای باشگاه‌ها درآمد ساز هستند، مؤثرند. آن پیش‌بینی ۵۰ درصدی محافظه‌کارانه است و ممکن است اگر اوضاع کمی بهتر شود، ۴۰ میلیارد هم جبران شود. البته شیوع ویروس کووید ۱۹ از جهات دیگر هم به فوتبال